

ПРЕПОРУКЕ ДЕЦЕ И МЛАДИХ ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ ОБРАЗОВАЊА

Деца сматрају да су највећи проблеми у образовању дискриминација ромске деце, сиромашне деце и деце са сметњама у развоју, као и застарели садржаји, уџбеници, методе и технике учења. Деца препоручују:

1. Побољшати квалитет образовања:

- садржаји наставе и уџбеника треба буду интересантнији и савремени;
- у настави користити нове методе и технике учења и нове технологије;
- уџбенике осмишљавати занимљивије и креативније, тако да привуку децу.

2. Вртићи треба да постоје и за децу у мањим местима, а ако то није могуће, отворити вртиће при школама и обезбедити деци превоз.

3. Грађанско васпитање

- грађанско васпитање треба да буде обавезан, а не изборни предмет
- треба унапредити садржај грађанског васпитања и увести права детета као обавезни део његовог наставног плана
- треба додатно образовати наставнике који ће предавати грађанско васпитање.

4. Укључити сексуално образовање у основно образовање.

5. У школама треба развијати вештине ненасилне комуникације, толеранцију, солидарност и уважавање различитости код деце и наставника.

6. Школе треба да:

- информишу своје ученике коме могу да се обрате за савет и помоћ за различите проблеме
- обезбеде да те информације буду непрекидно доступне свој деци и свим генерацијама ученика.

7. У редовним школама побољшати заштиту ромске деце од дискриминације, како ромска деца не би избегавала редовне и уписивала се у специјалне школе, а због дискриминације коју доживљавају у редовним школама.

8. Сиромашну децу у школама треба посебно заштитити од дискриминације. Треба развијати солидарност код деце, а код наставника разумевање да сиромаштво може утицати на успех у школи и испуњавање школских обавеза.

9. Одржавање додатне и допунске наставе и секција треба:

- да буде редовно и обавезно, јер ученици не би беспотребно плаћали ваннаставне активности као што су спорт, глума или енглески и додатно би их зближило са наставницима.
- контролисати тако што ће се питати и ученици да ли су их наставници стварно одржали, јер се често упише да су одржани неки часови иако нису.

10. Школе треба више да сарађују са ученичким парламентима и невладиним организацијама и предлажу више идеја за активности ученика.

Користећи своје право на партиципацију, упућујемо надлежним државним органима и институцијама препоруке за решавања проблема које смо препознали у различитим системима – образовном, здравственом и систему социјалне заштите – као препреке за пуно остваривање права и побољшање положаја деце у Србији.

ДЕЦА И МЛАДИ ПРЕПОРУЧУЈУ

Панел младих саветника Заштитника грађана је тело од 30 деце, изабраних на Јавном позиву са читаве територије Републике Србије. Наша улога је да Заштитнику грађана пренесемо теме које су важне деци и младима, укажемо на проблеме са којима се сусрећу деца, представимо своје ставове и предлоге и покренемо питања која су од значаја за побољшање положаја деце и младих у Србији.

У циљу укључивања деце и младих у одлучивање о правима и побољшању њиховог положаја, крајем 2014. године, иницирали смо окупљања наших вршњака, организованих при другим органима и организацијама. Тада су чланови *Панела младих саветника Заштитника грађана, Панела младих Повереника за заштиту равноправности, Савета деце Мреже организација за децу Србије (МОДС) и Отвореног клуба* из Ниша, дефинисали препоруке за надлежне државне органе и институције. Препоруке представљају наше предлоге како да се постојећи ресурси и могућности предвиђене законима, искористе и унапреде ради пуног остваривања наших загарантованих права.

ПРЕПОРУКЕ ДЕЦЕ И МЛАДИХ ЗА ПОБОЉШАЊЕ ПОЛОЖАЈА ДЕЦЕ У ПОСЕБНО ОСЕТЉИВИМ СИТУАЦИЈАМА

Деца сматрају да треба побољшати заштиту деце у посебно осетљивим ситуацијама и препоручују:

ЗАШТИТА ДЕЦЕ ОД НАСИЉА

1. Деци треба објаснити:

- а) шта је то насиље (како се испољава, да није дозвољено и не сме да буде уобичајено, да је кажњиво)
- б) како се борити против њега
- в) коме се обратити ако трпе насиље.

2. У борби против насиља над дететом:

- а) треба укључити децу, јер је за дете врло битан утицај вршњака
- б) треба укључити све у дететовој средини и побољшати надзор преко околине, код комшија и другова у школи, јер дете често не сме да каже или пријави шта му се дешава због тога што га је лако заплашити
- в) центри за социјални рад треба да воде тачне и потпуне информације када им се дете обрати због неког проблема
- г) треба побољшати размену информација о томе да ли неко дете трпи насиље и злостављање између вртића/школа, здравствених установа, полиције, центара за социјални рад и других органа.

ДЕЦА БЕЗ РОДИТЕЉСКОГ СТАРАЊА И ДЕЦА КОЈА ЖИВЕ И РАДЕ НА УЛИЦИ

1. Сваком детету треба обезбедити да живи, расте и развија се у породичном окружењу, а домови за децу не пружају услове за такав развој.

2. За децу у хранитељским породицама

- а) треба побољшати провере да ли и које им хранитељске породице одговарају
- б) такве провере треба да буду чешће, да се не би дешавало да неко дете промени више хранитељских породице, или да пауза између боравка у хранитељским породицама траје по неколико година, а дете у том периоду остаје у дому.

3. Издавање личних докумената деци која живе и раде на улици и деци без родитељског старања треба омогућити:

- а) у бесплатним и једноставнијим процедурама
- б) уз већу помоћ и подршку надлежних органа, јер та деца не могу да добију лична документа без помоћи одраслих, што до сад није увек био случај.

ДЕЦА СА СМЕТЊАМА У РАЗВОЈУ И ДЕЦА СА РЕТКИМ БОЛЕСТИМА

1. Деца са сметњама у развоју треба да буду прихваћена у својој породици, околини и школи.

2. Деца са сметњама у развоју не треба да иду у посебне, специјалне школе, већ у редовне школе, јер и она треба да буду укључена у друштво својих вршњака као и свако друго дете.

3. Створити услове у редовним школама да буду доступне деци са сметњама у развоју, пружити им потребну подршку, помоћ и помагала у настави и учењу и обучити наставнике и децу како да препознају и спрече њихову дискриминацију.

4. Деци треба објаснити како да прихвате своје вршњаке са сметњама у развоју.

5. Формирати државни фонд за децу са ретким болестима, да би се помогло њима и њиховим родитељима због скупог лечења.

ДЕЦА У СУКОБУ СА ЗАКОНОМ

1. Децу у сукобу са законом не треба:

- а) искључивати из друштва. Ако се деца, која већ имају лоша искуства, још и изолују, осетиће да их друштво не прихвата
- б) смештати у поправне домове и затворе. Треба им помоћи да науче због чега им такво њихово понашање штети и како то да промене.

ПРЕПОРУКЕ ДЕЦЕ И МЛАДИХ ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ ПРАВА ДЕТЕТА НА ИНФОРМИСАНОСТ И ПАРТИЦИПАЦИЈУ

Деца сматрају да њихови вршњаци нису довољно нити добро информисани о правима детета и како се она штите. Деца нису укључена у доношење одлука које се њих тичу ни информисана о њима. Због тога препоручују:

1. Користити нове технологије, интернет, друштвене мреже итд. за информисање деце о својим правима и за укључивање деце у доношење одлука органа државе и локалне заједнице, које утичу на њихов положај.

2. За децу која живе у удаљеним местима и којима није доступан интернет, обезбедити друге начине информисања (лифлети, флајери, памфлети, брошуре, постери, гостовања јавних личности и стручњака и друго).

3. Треба информисати децу о начинима заштите права детета унутар своје државе, као и о могућностима заштите права детета на међународном нивоу.

4. Општине и градови треба да образују тела које чине деца, по узору на ученички парламент у школама, како би се деца информисала и учествовала у доношењу одлука које утичу на њихов положај.

5. Органи и установе који се баве правима детета треба да организују редовне састанке са децом, где ће моћи да чују идеје и схватања деце и младих и тако осавремене своја.

6. У школама треба:

- а) да чланове Ученичког парламента бирају ученици, а не одељенске старешине или други запослени у школи

- б) више користити потенцијале које има ученички парламент
- в) јачати свест да су добро организовани ученички парламенти корисни за решавање проблема ученика
- г) омогућити да ученички парламенти организују гостовања стручњака, да би ђаци стекли нова знања и вештине.

ПРЕПОРУКЕ ДЕЦЕ И МЛАДИХ ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ ДЕЦЕ

Деца сматрају да су највећи проблеми неједнака доступност здравствене заштите свој деци без разлике и недовољна превенција, па препоручују:

1. Неопходно је да свако дете добије најквалитетнију могућу здравствену заштиту, без обзира да ли има или нема здравствену књижицу или неки други документ

2. Неопходно је омогућити већу доступност здравствених услуга посебно ромској деци и деци која живе у сеоским и тешко доступним насељима, формирањем мобилних јединица које би периодично обилазиле ова удаљена насеља и места и код којих би деца могла да се превентивно прегледају, информишу и посаветују.

3. У програме превенције укључити обучене младе особе које ће пренети своје знање вршњацима, јер деца више слушају вршњаке него старије особе.

4. Популаризовати превентивне акције о здрављу деце и младих преко свих медија.

5. Здравствене установе треба да имају доступна саветовалишта за млађу децу и саветовалишта за младе.

6. Популаризовати саветовалишта за младе, да би деца знала коме да се обрати ради заштите од насиља, употребе психоактивних супстанци, заштите сексуалног и репродуктивног здравља, превенције суицида и др.

7. Користити интернет и друштвене мреже за информисање и за организовање саветовалишта за младе који имају различите проблеме

8. Укључити обучене младе особе у саветовалишта за младе, јер се млади чешће поверавају вршњацима него старијима

9. Унапредити комуникацију и прилагодити приступ лекара деци и младима, тако да се гради однос поверења и подстиче отвореност деце и младих према лекарима

10. Приступ лекара на прегледима деце и младих треба да је свеобухватан: лекари треба да се интересују за начин и услове живота деце и младих, њихове навике, односе у породици, сексуалне односе, употребу психоактивних супстанци и психичко здравље, а не само за физичко здравље и да им измере тежину и висину.

11. Радити на подизању свести код родитеља да и они и њихове навике утичу на здравље деце.